

KLYS – Konstnärliga och Litterära Yrkesutövares Samarbetsnämnd

Regional tendensrapport 2017

En genomgång av regionala kulturplaner för perioden 2018-2021

KLYS regionala tendensrapport 2017

En genomgång av regionala kulturplaner för perioden 2018-2021

Inom ramen för sitt regionala samverkansarbete har KLYS under 2017 lämnat remissyttranden över fyra regionala kulturplaner som börjar gälla från 1 januari 2018. Tre av planerna är 3-åriga och gäller till och med den 31 december 2020. En är 4-årig och gäller till och med den 31 december 2021.

Regionerna listas genomgående i bokstavsordning i detta dokument:

- Region Blekinge (2018-2020)
- Region Jönköpings län (2018-2020)
- Region Kronoberg (2018-2020)
- Region Norrbotten (2018-2021)

Denna rapport är en översiktlig sammanställning och analys som utgår från både KLYS remissyttranden över kulturplanerna och de färdigremitterade slutversionerna av planerna. Utgångspunkten för analysen är KLYS kultur- och konstnärspolitiska kärnfrågor; bl.a. professionella kulturskapares villkor, avtal och ersättningsnivåer, det regionala samrådsarbetet med professionella kulturskapare och förutsättningarna för regionernas kulturella infrastruktur.

Varje fråga i denna rapport sammanfattas med en beskrivning av de tendenser vi kan avläsa i var och en av de aktuella kulturplanerna samt i relation till varandra och ibland till tidigare års kulturplaner.

Denna rapport är sammanställd av KLYS regionalpolitiska sekreterare i samarbete med KLYS verksamhetsledare Ulrica Källén och företrädare för KLYS medlemsorganisationer.

Stockholm den 18 december 2017

Carl Liungman,
regionalpolitisk sekreterare, KLYS

KLYS – EN SAMLAD RÖST FÖR SVERIGES KULTURSKAPARE

Sveriges Författarförbund, Dramatikerförbundet, Svenska Journalistförbundet, Sveriges Läromedelsförfattares Förbund, Konstnärernas Riksorganisation, Svenska Tecknare, Svenska Fotografers Förbund, Föreningen Svenska Tonsättare, SKAP, Svenska Musikerförbundet, Symf, Teaterförbundet för scen och film, Svenska Regissörsföreningen, Oberoende Filmares Förbund, Unionen, fackklubben vid SR, SVT och UR

Alströmergatan 12, 7 tr, 112 47 Stockholm, +46 (0) 702621938 (reg.pol.sekr.), klys@klys.se, www.klys.se

Innehåll

1 Generella utgångspunkter och kulturplanens upplägg – sidan 3

- 1.1 Innehåll och upplägg: Följer kulturplanen verksamhetsområdena i kultursamverkansmodellens förordning? Är alla konstområden med i planen?
- 1.2 Hur relaterar kulturplanen till regional utveckling och regionens utvecklingsplan?
- 1.3 Är begrepp och definitioner konsekvent använda i planen? Redogör regionen för begrepp som *professionell kulturskapare*, *konstnärspolitik* och *kulturell mångfald*? Andra begrepp?

2 Regionens samråd med professionella kulturskapare – sidan 6

- 2.1 Hur följer regionen förordningen om att samråda med det professionella kulturlivet? Hur beskrivs samrådsarbetet med kulturskaparna? Samråder regionen konstområdesspecifikt eller konstområdesövergripande? Görs särskild kartläggning av kulturskapare?
- 2.2 Hur planerar regionen för sitt samrådsarbete med professionella kulturskapare framöver?

3 Regionens kulturpolitiska utgångspunkter och mål – sidan 7

- 3.1 Har regionen specifika kulturpolitiska mål och prioriteringar för professionella kulturskapare?
- 3.2 Vad sägs i kulturplanen om kulturens och konstens egenvärde?
- 3.3 Vad sägs i kulturplanen om konstnärlig kvalitet och förnyelse?
- 3.4 Hur arbetar regionen med principen om armlängds avstånd?

4 Regionens konstnärspolitik – sidan 11

- 4.1 Har kulturplanen ett separat avsnitt om professionella kulturskapares villkor?
- 4.2 Beskriver regionen en särskild regional konstnärspolitik? Exempel på konstnärspolitiska insatser? Regional kompetensutveckling eller andra åtgärder för yrkesverksamma kulturskapare?
- 4.3 Finns det målsättningar om att följa avtal och ersättningsnivåer för kulturskapare? Nämns upphovsrätten?
- 4.4 Hur beskriver regionen förhållandet mellan professionella kulturskapare, det ideella kulturlivet och amatörkulturen? Hur ser balansen ut mellan satsningar på de olika områdena?

5 Regionens kulturella infrastruktur – sidan 14

- 5.1 Hur beskrivs satsningar på kulturell infrastruktur? Görs särskilda insatser för de professionella kulturskaparna?
- 5.2 Lyfts särskilda insatser för egenföretagande inom kultur – regionala KKN-satsningar?
- 5.3 Lyfts samarbeten med andra regioner – konkreta exempel på interregional verksamhet?
- 5.4 Lyfts regionala satsningar på nationella och internationella samarbeten?

6 Sammanfattning – sidan 17

- 6.1 Har regionen tagit till sig av KLYS remissyttrande?
- 6.2 Vilket är helhetsintrycket och vad sticker ut i den här kulturplanen?

1 Generella utgångspunkter och kulturplanens upplägg

	<p>1.1 Innehåll och upplägg: Följer kulturplanen verksamhetsområdena i kultursamverkansmodellens förordning? Är alla konstområden med i planen?</p>
BLEKINGE	<p>Ja, planens disposition följer i stort sett normen för regionala kulturplaner och innehållsförteckningen är lättorienterad.</p> <p>Planen saknar skrivningar om bl.a. dramatik, foto, design, arkitektur, nycirkus och dataspel (förutom att några av dessa nämns i förbigående på en sida), vilket flera andra regioner nuförtiden lyfter specifikt i sina kulturplaner, även om områdena inte formellt ingår i samverkansmodellen.</p>
JÖNKÖPINGS LÄN	<p>Ja, innehållsförteckningen följer på det stora hela normen för kulturplaner. Verksamhetsområdena redogörs enligt gällande förordning med små undantag. Rubriken för avsnittet om dans sticker ut och kallas "dansfrämjande". Vi noterar att planen saknar egna avsnitt för bl.a. konsterna foto och design, vilket flera andra regioner nuförtiden lyfter specifikt i sina kulturplaner, även om områdena inte formellt ingår i samverkansmodellen.</p>
KRONOBERG	<p>Nej, kulturplanens disposition sticker ut från den norm som många andra regionala kulturplaner ofta följer. Planens redogörelser för verksamhetsområdena följer inte till fullo samverkansmodellens förordnings rubriklista. Vi noterar att biblioteksverksamheten har lagts in sist i avsnittet om litteratur och läsfrämjande, och att "Muntligt berättande" fått ett helt eget avsnitt, något som beror på att Kronoberg avser att särskilt lyfta den muntliga berättartraditionen i länet under planperioden.</p> <p>Planen saknar skrivningar om bl.a. områdena foto, nycirkus och dataspel, vilket flera andra regioner i sina kulturplaner nuförtiden lyfter specifikt, även om områdena inte formellt ingår i samverkansmodellen. Fotografering nämns dock kort i förbigående i filmavsnittet. Det påpekas i planen att förutsättningar för arkitektur, formgivning och design ska utvecklas.</p>
NORRBOTTEN	<p>Ja, planens disposition följer i stort sett normen för regionala kulturplaner. Innehållsförteckningen är detaljerad, men lättorienterad. Planen är formulerad som en s k masterplan som avser att behandla regionens kulturområde i stort och även bl.a. kortfattat redogöra för kommunernas kulturella verksamheter.</p> <p>Vissa avsnittsuppdelningar följer inte normen helt. Det skulle t.ex. vara mer logiskt att samla teater, dans och musik som underrubriker i ett samlat scenkonstavsnitt. Avsnittet om bibliotek och läs- och litteraturfrämjande verksamhet kunde i stället delas upp i två olika avsnitt för att tydliggöra det specifika arbetet med litteratur som konstform.</p> <p>Planen saknar skrivningar om bl.a. ny dramatik, foto, design, arkitektur, nycirkus och dataspel, vilket flera andra regioner lyfter specifikt i sina kulturplaner nuförtiden.</p>
TENDENSER	<p>En tendens i innehåll och upplägg i årets fyra remitterade kulturplaner är faktiskt en direkt motsats till förra årets tre andra regioners kulturplaner, vilka beskrev även konstområden utanför kultursamverkansmodellens förordning i sina kulturplaner, t.ex. foto, arkitektur och design. Årets samtliga fyra planer saknar skrivningar om just dessa konstområden, med några små undantag.</p> <p>Litteraturen fortsätter lyftas allt mer som konstområde och får ofta mer omfattande beskrivningar.</p>

	1.2 Hur relaterar kulturplanen till regional utveckling och regionens utvecklingsplan?
BLEKINGE	<p>Kulturen finns med inom samtliga insatsområden i Blekinges regionala utvecklingsstrategi; Blekingestrategin. Vi sympatiserar med hur regionen i kulturplanen pedagogiskt formulerar sin kulturpolitiska inriktning och så tydligt utgår från de nationella kulturpolitiska målen och Blekingestrategin.</p> <p>Tre grundläggande insatser ska präglade regionens arbete under kommande planperiod för att uppnå de nationella målen och Blekingestrategin. Positivt att regionen här lyfter det professionella kulturlivet samt konstens egenvärde, kvalitet och konstnärlig förnyelse.</p>
JÖNKÖPINGS LÄN	<p>Regionen redogör överskådligt i kulturplanen för relationen mellan det regionala utvecklingsarbetet och länets kulturpolitik. Bra att bl.a. konstnärlig kvalitet lyfts bland de regionala målen. Av de sex regionala kulturpolitiska prioriteringarna för planperioden är det i KLYS ögon särskilt positivt att regionen lyfter "Villkor för konstnärligt skapande", samt "Kulturell infrastruktur", och att "Det fria professionella kulturlivet" är ett av kulturplanens fokusområden.</p> <p>Planen skulle tjäna på att avsnittet om den regionala utvecklingsstrategin görs ännu tydligare och mer konkret när det gäller hur kulturen som politikområde relaterar till utvecklingsstrategin i praktiken, och samverkar med andra politikområden under planperioden. I avsnittet påpekas att regionen ser kultur som "en stark faktor inom den regionala utvecklingen".</p>
KRONOBERG	<p>Region Kronobergs kulturplan är en av flera understrategier till länets regionala utvecklingsstrategi "Gröna Kronoberg 2025". Ett av nyckelorden i länets övergripande utvecklingsvision är attraktivitet. Kulturplanen är främst kopplad till utvecklingsstrategins målområde "Vi växer i öppna och hållbara livsmiljöer". Den metod regionen använder för att ta fram kulturplanen kallas Gröna tråden.</p>
NORRBOTTEN	<p>Region Norrbotten har en vision som är vägledande för all politiskt styrd verksamhet: "Tillsammans för Norrbotten – bästa livet, bästa hälsan." Regionfullmäktige styr med en 3-årig strategisk plan som grund. Den kommande strategiska regionsplanen gäller för samma period som kulturplanen, 2018-2021, och utgår från de fem perspektiven; medborgare, verksamhet, kunskap och förnyelse, medarbetare och ekonomi.</p> <p>Tillsammans med regionens kommuner och andra regionala aktörer beslutar regionfullmäktige om den längre regionala utvecklingsstrategin (RUS). Nuvarande RUS gäller för 2010-2020, och arbete pågår 2017-2019 för framtagande av en ny RUS för 2020-2030.</p>
TENDENSER	<p>I alla fyra kulturplanerna redogörs tydligt för hur regionernas kulturutvecklingsarbete relaterar till allmän regional utveckling och olika regionala utvecklingsstrategier. Det är svårt att bedöma vilken av de fyra som gör det mest utförligt. Regionala kulturplaner i gemen tycks på senare år överlag ha mer konkreta och detaljerade redogörelser för hur kulturplanen relaterar till den regionala utvecklingsplanen och andra strategier.</p>

	<p>1.3 Är begrepp och definitioner konsekvent använda i planen? Redogör regionen för begrepp som <i>professionell kulturskapare, konstnärspolitik och kulturell mångfald</i>? Andra begrepp?</p>
<p>BLEKINGE</p>	<p>Positivt att regionen i stort sett genomgående använder begreppet "professionell kulturskapare". Vissa avvikelser förekommer dock. På några ställen förekommer begreppet "konstpolitik", som vi uppfattar som ganska diffust använt i planen. Begreppet "konstnärspolitik" lyfts dock pedagogiskt och tydligt.</p> <p>Begreppen "konst" och "konstnär" används uteslutande för att beteckna bild- och formkonsten, vilket vi påpekade i vårt yttrande, men utan att korrigeringar gjorts i slutversionen. Bör skrivas ut om det handlar om just bild- och formkonst eller andra konstområden.</p> <p>Både begreppet "mångfald" och "interkulturellt förhållningssätt" lyfts i planen. Det är bra. Men vi saknar, utöver vad som sägs i avsnittet "Stärka den kulturella infrastrukturen", redogörelser för kulturell och konstnärlig mångfald i betydelsen upprätthållandet av en bredd i det konstnärliga utbudet i regionen.</p> <p>"Konsten och kulturens egenvärde" lyfts i kulturplanen. Kunde kanske räcka att säga "konstens egenvärde". Kopplingen till begreppet konstnärlig kvalitet saknas, något som borde nämnas i kompletterande skrivningar i samma avsnitt.</p>
<p>JÖNKÖPINGS LÄN</p>	<p>Planen är tydlig med yrkesbegreppen och de olika aktörerna och nivåerna som finns i kulturlivet och som planen omfattar. Begreppet "professionell kulturskapare" används frekvent i kulturplanen, men det förekom i remissversionen några anmärkningsvärda inkonsekvenser i begreppsanvändningen, vilka tycks korrigerade i slutversionen.</p> <p>Saknas skrivningar om kulturell och konstnärlig mångfald i betydelsen upprätthållandet av en bredd i det konstnärliga utbudet och hur goda förutsättningar för alla konstområden ska kunna utvecklas i regionen.</p> <p>Bra att planen lyfter konstnärlig frihet samt vikten av att värna om kulturens egenvärde. Saknas dock djupare redogörelse för begreppet "konstnärlig kvalitet", som nämns i ett av de regionala målen för kulturpolitiken.</p>
<p>KRONOBERG</p>	<p>Begreppet "professionell kulturskapare" används genomgående i planen.</p> <p>Vi påpekade i remissen att "fri" i begreppet "fri professionell kulturskapare", som används på vissa ställen är olyckligt och i viss mån missvisande.</p> <p>Saknas redogörelser för begreppen kulturell och konstnärlig mångfald i betydelsen upprätthållandet av en bredd i det konstnärliga utbudet.</p> <p>Bra att planen lyfter begrepp som konstnärlig frihet och kulturens egenvärde i ett demokratiskt samhälle.</p>
<p>NORRBOTTEN</p>	<p>Begreppsanvändningen var inkonsekvent och oklar i remissversionen med en blandning av epitet för att beteckna de professionella kulturskaparna. I slutversionen av planen har dock KLYS påpekanden hörsammats och mycket av detta korrigerats.</p> <p>Bra att planen har ett avsnitt som lyfter mångfald, men vi saknar redogörelser för kulturell och konstnärlig mångfald i betydelsen upprätthållandet av en bredd i det konstnärliga utbudet i regionen, och hur goda förutsättningar för alla konstområden kan utvecklas.</p> <p>Mycket bra att regionen i slutversionen av planen har korrigerat och kompletterat med skrivningar om kulturens egenvärde, konstnärlig frihet och kvalitet.</p>
<p>TENDENSER</p>	<p>Användningen av begreppet "professionell kulturskapare" är legio i alla kulturplanerna, även om en del inkonsekvenser förekommer. Vissa talar om "fria kulturskapare". Användningen av begreppet "fri" i sammanhanget kan bli problematiskt i en konstnärspolitisk kontext, eftersom KLYS företräder alla yrkesverksamma kulturskapare oavsett anställnings- eller företagsform, och oavsett koppling till en kulturinstitution.</p> <p>Konstnärspolitik som begrepp lyfts konkret i Blekinges plan men knappt alls i övriga. Men i alla fyra konstnärspolitiska resonemang om förutsättningarna för att vara yrkesverksam kulturskapare i länet. Alla planerna lyfter olika aspekter på mångfald men saknar redogörelser för begreppen kulturell och konstnärlig mångfald i betydelsen upprätthållandet av en bredd i det konstnärliga utbudet.</p>

2 Regionens samråd med professionella kulturskapare

	2.1 Hur följer regionen förordningen om att samråda med det professionella kulturlivet? - Hur beskrivs samrådsarbetet med kulturskaparna? - Samråder regionen konstområdesspecifikt eller konstområdesövergripande? - Görs särskild kartläggning av kulturskapare?	2.2 Hur planerar regionen för sitt samrådsarbete med professionella kulturskapare framöver?
BLEKINGE	<p>Regionen har inrättat en formaliserad konstområdesövergripande samrådsgrupp med representanter för det professionella kulturlivet i regionen, samt att KLYS representanter inbjudits att delta. Samrådsarbetet lyfts konkret i på flera ställen i kulturplanen.</p> <p>Det vore önskvärt om samrådsarbetet specificerades ytterligare i planen med redogörelser om antal möten, frekvens, och representationen för konstområdena på mötena.</p> <p>KLYS välkomnar kartläggningen som gjorts på litteraturområdet i Blekinge, och vi rekommenderar regionen att under planperioden kartlägga även länets övriga professionella kulturliv.</p>	<p>Regionen lyfter specifikt kulturskaparsamrådet i planen och avser fortsätta arbeta med denna form för samråd under planperioden.</p>
JÖNKÖPINGS LÄN	<p>Regionen saknar ett formaliserat kulturskaparsamråd, men planer finns på att inrätta ett sådant. Inför denna kulturplaneremiss bjöd regionala kulturförvaltningen in KLYS och andra aktörer i regionala och nationella kulturlivet till en regional samverkansgrupp, som träffats ett flertal gånger sedan 2016. Regionen genomför konstområdesspecifika möten med olika aktörer i kulturlivet. Dessutom arrangerades ett stort kulturting 2016 där både kulturskapare, tjänstemän och politiker möttes. Står inget i kulturplanen om kartläggning av kulturskapare.</p>	<p>I planen påpekas att samråd ska ske med "det fria professionella kulturlivet och intresseorganisationer", dock sägs inget om i vilken form detta ska göras.</p>
KRONOBERG	<p>Det saknas ett formaliserat konstområdesövergripande kulturskaparsamråd i länet. I planens avsnitt om dialogmodeller beskrivs att dialoger har gjorts med en rad aktörer i kulturlivet, bl.a. studieförbund, och det nämns att en särskild satsning gjorts på dialoger med det civila samhället och ideella aktörer. Är anmärkningsvärt att regionen inte utvecklat motsvarande formaliserade dialogmodeller när det gäller specifikt de yrkesverksamma kulturskaparna i länet.</p> <p>Det påpekas att verksamhetssamtal årligen sker med kulturorganisationer med regionala uppdrag, men redogörelser saknas för om formella dialoger genomförts mellan kulturförvaltning och professionella kulturskapare.</p> <p>KLYS välkomnar kartläggningen som gjorts på litteraturområdet i Kronoberg, och vi rekommenderar regionen att under planperioden kartlägga även länets övriga professionella kulturliv.</p>	<p>Regionen avser att fortsätta med samrådsarbetet med stormöten för hela kulturlivet så som hittills gjorts. Det planeras alltså <i>inte</i> att inrättas något särskilt kulturskaparsamråd, men konstområdes-specifika möten lär hållas fortsättningsvis.</p>
NORRBOTTEN	<p>Regionen har sedan något år tillbaka har en formaliserad konstområdesövergripande samrådsgrupp med representanter för det professionella kulturlivet i regionen. I planen beskrivs utförligt hur de regionala dialogprocesserna genomförts med både konstområdesspecifika och -övergripande möten.</p> <p>Det framgår inte i planen om någon särskild kartläggning av det professionella kulturlivet i länet har gjorts.</p>	<p>Det framgår inte i planen hur regionen planerar för sitt samrådsarbete med kulturskapare framöver.</p>
TENDENSER	<p>Blekinge och Norrbotten har formaliserade konstområdesövergripande kulturskaparsamråd. Båda redogör tydligt och bäst av de fyra regionerna i sina kulturplaner för hur de utfört samrådsarbetet. Kartläggning av professionella kulturskapare lyfts inte specifikt i någon av de fyra planerna. Däremot uppger Blekinge och Kronoberg att de har kartlagt litteraturområdet.</p> <p>Det framgår inte uttalat konkret i någon av planerna hur samrådsarbetet med kulturskaparna ska göras eller utvecklas framöver. Blekinge lyfter dock specifikt betydelsen av samrådsgruppens arbete. Kronoberg planerar inte att förändra sitt dialogarbete. Oklart om Jönköpings län kommer att inrätta ett särskilt kulturskaparråd.</p>	

3 Regionens kulturpolitiska utgångspunkter och mål

	<p>3.1 Har regionen specifika kulturpolitiska mål och prioriteringar för professionella kulturskapare?</p>
BLEKINGE	<p>När det gäller att i sak lyfta yrkesperspektiven inom konstområdena och de regionala kulturverksamheterna hör kulturplanen till de bättre vi läst på länge, detta trots att tillgänglighetsfrågan samt publik- och arrangörsperspektiv överlag överskuggar konstnärspolitiska perspektiv i planen. Region Blekinge visar på en medvetenhet kring de olika nivåerna och aktörerna i kulturlivet och kulturpolitiken, och hur dessa nivåer både skiljer sig åt och samspelar med varandra. Mycket bra att planen lyfter de professionella kulturskaparnas villkor i flera olika sammanhang och väger konstnärliga och instrumentella aspekter mot varandra.</p> <p>Bra att Blekinge bland sina särskilda satsningar för 2018-2020 signalerar tydligt att regionen ser de professionella kulturskaparna som en central del av länets kulturliv och den regionala kulturpolitiken. Mycket positivt att man fortsätter det fokusarbete på bild- och formkonstnärerna som påbörjades under förra planperioden.</p>
JÖNKÖPINGS LÄN	<p>Ja, det är i KLYS perspektiv ett ambitiöst anslag i Region Jönköpings läns förslag till kulturplan när det gäller konstnärspolitiska åtgärder och vi välkomnar att planperioden lyfter både kulturell infrastruktur och bättre villkor för konstnärligt skapande som kulturpolitiska prioriteringar.</p> <p>Som ett av fokusområdena för prioriteringen nämns "Det fria professionella kulturlivet". Ett av de regionala målen för kulturplanen är "Ett välutvecklat konst- och kulturliv präglad av hög kvalitet inom både bredd och spets", vilket är i linje med ett av de nationella kulturpolitiska målen.</p>
KRONOBERG	<p>Av kulturplanens fyra prioriterade utvecklingsområden aviserar regionen satsningar på att förbättra villkoren för yrkesverksamma inom bild- och formområdet respektive litteraturen. Detta är självklart mycket bra, men i ett konstnärspolitiskt perspektiv är Kronobergs kulturplan i sin helhet något oklar.</p> <p>Bra att det finns ett särskilt avsnitt med rubriken "Professionella kulturskapare". De många olika underavsnitten under rubriken "Den kulturella infrastrukturen i Kronoberg" kunde sorteras bättre utifrån hur de relaterar till ämnet och varandra.</p> <p>Svårt bilda sig en uppfattning om hur regionens utvecklingsarbete kopplar samman olika politikområden och vilka konkreta åtgärder som ska styra samspelet mellan olika aktörer och nivåer i länets kulturliv; mellan kulturinstitutioner, det fria professionella kulturlivet, civilsamhällets aktörer och det lokala kulturlivet.</p>
NORRBOTTEN	<p>Regionen formulerar i kulturplanen sin kulturpolitiska inriktning som utgår från de nationella kulturpolitiska målen; bl.a. att "kulturen ska vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund".</p> <p>Bra skrivet att det i Norrbotten finns "förutsättningar för konstnärligt skapande som utforskar nya områden, överskrider gränser och synliggör olika aspekter av vår tillvaro". Vidare välkomnar vi att regionen lyfter fram attraktivitet och delaktighet; ett "brett kulturutbud" och "stort livsutrymme". Vi saknar dock skrivningar som mer konkret poängterar vikten av konstnärlig kvalitet och utveckling, samt de professionella kulturskaparnas roll i kulturlivet.</p>
TENDENSER	<p>Den tendens vi kunde se i 2016 års nya kulturplaner ser vi även i årets samtliga fyra planer; att regionerna jämfört med tidigare års kulturplaner i allt högre grad konkret lyfter de professionella kulturskaparnas villkor som ett särskilt prioriterat område.</p> <p>Vi ser olika ambitiösa anslag i planerna. Blekinge och Norrbotten sticker ut som de främsta i sak. Men både Jönköping och Kronoberg visar på en tydlig medvetenhet om vikten av att stimulera det professionella kulturlivets aktörer och kulturskaparna.</p>

	3.2 Vad sägs i kulturplanen om kulturens och konstens egenvärde?
BLEKINGE	Planen saknar ett eget rubricerat avsnitt om kulturens egenvärde. Det som regionen benämner "Konsten och kulturens egenvärde" lyfts emellertid i kulturplanen som en av principerna i regionens arbete med kultur. En koppling till konstnärlig kvalitet saknas dock.
JÖNKÖPINGS LÄN	Planen lyfter konstnärlig frihet samt vikten av att värna om kulturens egenvärde. Saknas dock djupare redogörelse för begreppet "konstnärlig kvalitet", som nämns i ett av de regionala målen för kulturpolitiken.
KRONOBERG	Planen har ett eget avsnitt som med rubriken "Kulturens egenvärde och armlängds avstånd". Här sägs bl.a. följande: "Den konstnärliga friheten och kulturens egenvärde är förutsättningar för ett demokratiskt samhälle." Vidare påpekar regionen att professionell konst "ges utrymme att både möjliggöra konstnärliga upplevelser och vara bärare av samhällskritik".
NORRBOTTEN	Mycket bra att regionen i slutversionen av planen har korrigerat och kompletterat med särskilda skrivningar om kulturens egenvärde, konstnärlig frihet och kvalitet. Avsnittet om egenvärdet är djuplodande och välskrivet. Bl.a. påpekas att kultur inte är ett verktyg för att nå andra mål, och att konstnärlig verksamhet inte legitimeras utifrån att bidra till att uppnå andra politiska målsättningar.
TENDENSER	Jfr fråga 3.3. Alla fyra planerna lyfter kulturens egenvärde i särskilda skrivningar och avsnitt. Blekinge lyfter saken mer kortfattat och har inget eget avsnitt för det. Norrbotten har det längsta och i våra ögon bästa avsnittet. Tendensen är liksom de senaste två åren att kulturplanerna generellt har mer problematiseringar och resonemang specifikt kring kulturens egenvärde. Det kan naturligtvis bl.a. kopplas direkt till att professionella kulturskarpares villkor får allt större utrymme överlag i planerna.

	3.3 Vad sägs i kulturplanen om konstnärlig kvalitet och förnyelse?
BLEKINGE	<p>Mycket positivt att regionen redan i planens inledning lyfter vikten av att värna konstnärlig frihet och kulturens egenvärde. Bra att arbete för konstnärlig förnyelse lyfts konkret på scenkonstområdet. Dock oklart hur regionen under planperioden avser att arbeta när det gäller det nationella kulturpolitiska målet om att "främja kvalitet och konstnärlig förnyelse" inom <i>samtliga</i> konstområden, och om regionen har någon uttalad syn på, och policy kring konstnärlig kvalitet. Bra att kvalitetsbegreppet lyfts på flera ställen i kulturplanen, men det blir väldigt sporadiskt och utan en klar linje i saken.</p> <p>Vi noterar att ordet "nyskapande" beskriver visionen för ett kulturliv "med bredd och kvalitet" i Blekinge år 2020.</p>
JÖNKÖPINGS LÄN	<p>Det skrivs genomgående påfallande lite om konstnärlig kvalitet i denna kulturplan. Ett av kulturplanens regionala mål är "Ett välutvecklat konst- och kulturliv präglad av hög kvalitet inom både bredd och spets", vilket går i linje med det nationella kulturpolitiska målet om konstnärlig kvalitet. Det saknas i övrigt helt några särskilda redogörelser för kvalitetsfrågan när det gäller kulturutvecklingen i länet.</p>
KRONOBERG	<p>Något oklart i kulturplanen är hur regionen arbetar när det gäller det nationella kulturpolitiska målet om att "främja kvalitet och konstnärlig förnyelse" inom <i>samtliga</i> konstområden. Konstnärlig kvalitet lyfts främst i skrivningarna om de prioriterade konstområdena bild och form samt litteratur.</p> <p>Ordet kvalitet nämns inte i skrivningarna om regionsamverkan i Sydsverige. Här talas enbart om "spets och konstnärlig förnyelse". Konstnärlig förnyelse lyfts även specifikt när det gäller regionens särskilda satsning på muntligt berättande.</p> <p>Vi skulle gärna veta ännu mer om regionens arbete för att främja konstnärlig kvalitet inom övriga områden än vad som skrivs i kulturplanen nu.</p>
NORRBOTTEN	<p>Kvalitetsbegreppet lyfts på flera ställen i kulturplanen, men det blir sporadiskt. Bra att regionen i sin slutversion av planen har kompletterat med en specifik redogörelse under rubriken "Den konstnärliga utvecklingen och kvaliteten" för hur regionen ser på begreppet konstnärlig kvalitet. Trots det skulle det i planen kunna klagas ytterligare hur regionen avser att arbeta när det gäller det nationella kulturpolitiska målet om att "främja kvalitet och konstnärlig förnyelse" inom <i>samtliga</i> konstområden, och om regionen har någon uttalad policy för att främja konstnärlig kvalitet.</p>
TENDENSER	<p>Jfr fråga 3.2. Liksom i de senaste årens kulturplaner fortsätter den positiva trenden i de flesta av årets fyra kulturplaner med särskilda skrivningar och avsnitt som konkret lyfter och försöker definiera begreppet "konstnärlig kvalitet". I årets fyra planer problematiseras dock inte kvalitetsbegreppet lika mycket som vi trodde skulle göras med tanke på att professionell kultur får så stort utrymme överlag. Flera regioner påpekar i kvalitetssammanhanget även vikten av att värna om konstnärlig frihet, och kopplar samman både konstens egenvärde, konstnärlig kvalitet och frihet. Anmärkningsvärt är att vissa planer delvis tycks undvika ordet kvalitet och helt enkelt bara tala om "konstnärlig förnyelse".</p>

	3.4 Hur arbetar regionen med principen om armlängds avstånd?
BLEKINGE	Regionen lyfter tydligt men relativt kortfattat i ett avsnitt om principer i regionens arbete med kultur att Blekinges kulturarbete utgår från principen om armlängds avstånd, och att principen – förutom politiker – även omfattar tjänstemannanivå.
JÖNKÖPINGS LÄN	I avsnittet "Kulturens egenvärde och armlängds avstånd" under rubriken "Kulturpolitiska utgångspunkter och mål" redogör regionen för att principen är grundläggande för det kulturpolitiska arbetet. Men här lyfts enbart att den politiska nivån ska hållas utanför konstnärliga bedömningar, inget sägs om hur tjänstemannanivån ska förhålla sig.
KRONOBERG	Regionen lyfter tydligt principen om armlängds avstånd i avsnittet "Kulturens egenvärde och armlängds avstånd". Men liksom ovanstående lyfts här enbart att den politiska nivån ska hållas utanför "konstnärliga och kvalitativa bedömningar", inget sägs om hur tjänstemannanivån ska förhålla sig. Dock bra att regionen även påpekar vikten av att använda sig av expertgrupper/ämnesexperter vid behov.
NORRBOTTEN	Under rubriken "Kulturpolitiska utgångspunkter" finns ett avsnitt om principen om armlängds avstånd. Men liksom ovanstående lyfts här enbart att den politiska nivån ska hållas utanför "konstnärliga och kvalitativa bedömningar", inget sägs om hur tjänstemannanivån ska förhålla sig.
TENDENSER	Alla de fyra planerna har tydliga avsnitt och skrivningar om att det regionala kulturpolitiska arbetet utgår från principen om armlängds avstånd mellan politiken och de konstnärligt sakkunniga. Blekinge sticker ut i det att regionen påpekar att principen även ska omfatta tjänstemannanivån. I några års perspektiv är tendensen tydlig att de regionala kulturplanerna som regel nu lyfter principen om armlängds avstånd, och dessutom ofta kopplar skrivningarna till konstens egenvärde och konstnärlig kvalitet.

4 Regionens konstnärspolitik

	<p>4.1 Har kulturplanen ett separat avsnitt om professionella kulturskapares villkor?</p> <p>4.2 Beskriver regionen en särskild regional konstnärspolitik?</p> <p>Exempel på konstnärspolitiska insatser?</p> <p>Regional kompetensutveckling eller andra åtgärder för yrkesverksamma kulturskapare?</p>
BLEKINGE	<p>4.1 Ja. Planen har ett specifikt, större avsnitt med rubriken "Professionella kulturskapare".</p> <p>4.2 Ja. Regionen påpekar att professionella kulturskapare ska ha rimliga villkor för att kunna arbeta och hålla en konstnärlig kvalitet enligt de nationella kulturpolitiska målen. Regionen lyften vikten av att offentliga verksamheter följer avtal och verkar för rimliga arbetsvillkor. Återkommande tillfällen för kompetensutveckling i frågor kring MU-avtal, enprocentregel och anbudsfordfarande är viktiga för både offentliga aktörer, kulturskapare och civilsamhälle.</p> <p>Regionen vill i samarbete med kommunerna utveckla den kulturella infrastrukturen så att statusen och villkoren för de professionella kulturskaparna höjs överlag. Kulturskaparsamrådet är en del i processen.</p>
JÖNKÖPINGS LÄN	<p>4.1 Ja. Planen har ett kortare avsnitt under rubriken "Villkor för konstnärligt skapande".</p> <p>4.2 Ja. Regionen har "Villkor för konstnärligt skapande" som en kulturpolitisk prioritering för planperioden. Här är "Det fria professionella kulturlivet" ett av fokusområdena. I planen listar regionen en rad saker som kan stärka villkoren för konstnärligt skapande, bl.a. organisatoriska strukturer för att möjliggöra konstnärligt yrkesarbete, regional ekonomisk stimulans för att stöda spridning av professionell kultur, kompetensutveckling för kulturskapare bl.a. inom digitalisering, ökad samverkan mellan ideella och offentliga aktörer och professionella kulturskapare.</p>
KRONOBERG	<p>4.1 Ja. Det finns ett avsnitt med rubriken "Professionella kulturskapare", men även i avsnitten om två av de prioriterade utvecklingsområdena lyfts professionella kulturskapares villkor.</p> <p>4.2 Både ja och nej; i sin helhet uppfattar vi planen som konstnärspolitiskt vag. Av kulturplanens fyra prioriterade utvecklingsområden aviserar regionen satsningar på att förbättra villkoren för yrkesverksamma inom bild- och formområdet respektive litteraturen. Men i ett konstnärspolitiskt perspektiv är planen lite rörigt upplagd och saknar ett övergripande konstnärspolitiskt grepp för planperiodens kulturpolitik.</p> <p>Bra att den kulturella infrastrukturen i Kronoberg lyfts i ett särskilt avsnitt, men svårt att bilda sig en uppfattning om hur regionens utvecklingsarbete kopplar samman olika politikområden och vilka konkreta åtgärder som ska styra samspelet mellan olika aktörer och nivåer i länets kulturliv; mellan kulturinstitutioner, det fria professionella kulturlivet, civilsamhällets aktörer och det lokala kulturlivet.</p>
NORRBOTTEN	<p>4.1 Nej, trots ett i övrigt ambitiöst anslag saknar planen ett särskilt avsnitt om de professionella kulturskaparna och deras villkor. Dock lyfts kulturskaparna i avsnitten "Regionalt fokus – stärkt kulturell infrastruktur" och "Kultur som näring".</p> <p>4.2 Nej. Yrkesvillkoren för kulturskapare; kompetensutveckling m.m. lyfts i olika sammanhang och delar i kulturplanen, men det saknas ett konstnärspolitiskt samlat grepp. Anmärkningsvärt att utvecklingsinsatserna för fokusområdet "stärkt kulturell infrastruktur" helt utelämnar insatser för de professionella kulturskaparna men framhäver civilsamhället och det ideella kulturlivets aktörer.</p>
TENDENSER	<p>Jfr fråga 3.1 och 3.2. Först och främst är tendensen tydlig att regionerna mer formaliserat lyfter de professionella kulturskaparna i kulturplanerna. Av de fyra planerna är det bara Norrbotten som saknar ett specifikt avsnitt om kulturskaparna. Det finns också en tendens att kulturskaparnas villkor i högre grad än förr blir ett regionalkulturpolitiskt prioriterat område. På detta följer också att regionerna numera som regel lyfter kulturens egenvärde och främjande av konstnärlig kvalitet i egna avsnitt i planerna.</p> <p>Konstnärspolitiskt sticker Blekinge sticker ut som den främsta planen i sin tydlighet i redogörelserna. Men alla fyra regionerna visar på en tydlig medvetenhet om de professionella kulturskaparnas villkor och samspelet med övriga aktörer i det regionala kulturlivet.</p> <p>Själva begreppet konstnärspolitik nämns ganska sällan i kulturplanerna, men i samtliga presenterar regionerna en rad konstnärspolitiska insatser som omfattar både kompetensutveckling, residensverksamheter, resurscentra och stödordningar för enskilda kulturskapare.</p>

	<p>4.3 Finns det målsättningar om att följa avtal och ersättningsnivåer för kulturskapare? Nämns upphovsrätten?</p>
BLEKINGE	<p>Planen redogör överskådligt för vilka kommuner i regionen som följer MU-avtalet för bild- och formkonstnärer. I litteraturavsnittet saknas däremot skrivningar om att följa arvodesrekommendationer vid offentligt finansierade arrangemang.</p> <p>I avsnittet om professionella kulturskapare lyfts ”rimliga villkor” för konstnärligt skapande. Det tycker vi bör göras i mer utvecklade resonemang. Där bör finnas en skrivning om att nivån på ersättningen till yrkesverksamma kulturskapare är en viktig del för att möjliggöra för dem att bo kvar i länet och att försörja sig på sitt yrke.</p> <p>Det är positivt att upphovsrätten lyfts både i avsnittet om digitalisering och i skrivningar om de professionella kulturskaparnas villkor.</p>
JÖNKÖPINGS LÄN	<p>I avsnittet om villkor för konstnärligt skapande påpekas att ”regional ekonomisk stimulans stöder spridning av professionell kultur”. Men kulturplanen saknar på det stora hela skrivningar om några målsättningar om avtal och ersättningar till yrkesverksamma kulturskapare. Undantaget är att avsnittet om bild och form lyfter enprocentregeln och MU-avtalet för bild- och formkonstnärer.</p> <p>Det saknas skrivningar i planen om att andra kulturskapargrupper omfattas av kollektivavtal och/eller andra avtal och arvodesrekommendationer/minimivåer, som också ska respekteras i det offentligt finansierade regionala kulturlivet.</p> <p>Det saknas också skrivningar om att följa upphovsrätten i all offentligt arrangerad kultur.</p>
KRONOBERG	<p>Det påpekas i planen att regionen vill öka tillämpningen av både enprocentregeln och MU-avtalet för bild- och formkonstnärer. Dessutom påpekas en ökning av tillämpningen av Författarförbundets arvodesrekommendationer.</p> <p>Gällande andra konstområden och kulturskapargrupper saknar planen skrivningar om målsättningar för avtal och arvodesrekommendationer i det offentligt finansierade regionala kulturlivet.</p> <p>Digitalisering lyfts på flera ställen, men planen saknar skrivningar om att följa gängse regler för upphovsrätt i all offentligt arrangerad kultur.</p>
NORRBOTTEN	<p>I avsnittet om bild och form påpekas att enprocentregeln och MU-avtalet för bild- och formkonstnärer ska tillämpas i länet. I litteraturavsnittet påpekas att regionens resurscentrum ska följa Författarförbundets arvodesrekommendationer.</p> <p>Det saknas skrivningar om att andra konstområden och kulturskapargrupper i regionala kulturarrangemang omfattas av kollektivavtal och/eller andra avtal och arvodesrekommendationer.</p> <p>Digitalisering lyfts bl.a. i ett särskilt avsnitt, men planen saknar skrivningar om att följa gängse regler för upphovsrätt i all offentligt arrangerad kultur.</p>
TENDENSER	<p>Liksom i flera andra kulturplaner de senaste åren är det även i dessa fyra planer regel att MU-avtalet och enprocentregeln lyfts specifikt. Kronoberg och Norrbotten lyfter också konkret att Författarförbundets arvodesrekommendationer ska tillämpas på litteraturområdet. I övrigt saknar samtliga fyra kulturplaner skrivningar om regionala generella målsättningar för avtal och skäliga arvoden för professionella kulturskapare inom fler konstområden än bild/form och litteratur.</p> <p>Hänvisning bör göras i kulturplanerna till KLYS och kulturskaparorganisationernas arvodesrekommendationer. En tendens vi kan utläsa är att det i de flesta planerna betonas att regionen avser <i>öka</i> tillämpningen av både MU-avtal och enprocentregel. Så tydligt har detta inte understrukits i planer tidigare år.</p> <p>Blekinge är den enda av de fyra planerna som lyfter upphovsrätten i sin kulturplan, och dessutom gör det tydligt både när det gäller digitalisering i sig och för kulturskaparnas villkor överlag.</p>

	<p>4.4 Hur beskriver regionen förhållandet mellan professionella kulturskapare, det ideella kulturlivet och amatörkulturen?</p> <p>Hur ser balansen ut mellan satsningar på de olika områdena?</p>
BLEKINGE	<p>Kulturplanen har en genomgående tydlighet kring yrkesbegreppen i kulturlivet. Regionen visar på en medvetenhet kring de olika nivåerna och aktörerna inom kulturen och kulturpolitiken, och hur dessa nivåer både skiljer sig åt och samspelar med varandra. Planen har utförliga egna avsnitt som redogör för civilsamhällets ideella aktörer för sig och de professionella kulturskaparna för sig. Konkret påpekas det att amatörkultur och professionell kultur samspelar med varandra och att detta samspel är viktigt för regionens kulturutveckling och samhället i stort. Balansen mellan satsningar ser bra ut.</p>
JÖNKÖPINGS LÄN	<p>Kulturplanen har en tydlighet kring yrkesbegreppen och de olika aktörerna och nivåerna som finns i kulturlivet och som planen omfattar. Genomgående särskiljs de kulturpolitiska perspektiven på professionella kulturskapare, ideella kulturaktörer och amatörkultur så att det för läsaren blir tydligt vem som avses och hur nivåerna relaterar till varandra i regionens kulturpolitik.</p> <p>En av regionens kulturpolitiska prioriteringar för planperioden formulerar två fokusområden: "Det fria professionella kulturlivet" och "Civilsamhället och det ideella kulturlivet", och i dessa avsnitt påpekas att både amatörkultur och professionell kultur är viktiga delar för ett rikt kulturliv i länet.</p> <p>Regionen vill inom scenkonsten främja samverkan mellan fria professionella, ideella, institutioner och kommuner. Generellt bra balans i hur planen lyfter det professionella och det ideella.</p>
KRONOBERG	<p>Kulturplanen särskiljer de kulturpolitiska perspektiven på professionella kulturskapare, ideella kulturaktörer och amatörkultur så att det för läsaren blir tydligt vem som avses och hur nivåerna relaterar till varandra i regionens kulturpolitik.</p> <p>Som en av planperiodens planerade insatser nämns att "stimulera ökad samverkan mellan kommunerna, det professionella kulturlivet och det civila samhället". Men vi noterar en viss obalans i regionens insatser och på det stora hela en viss slagsida åt satsningar på civilsamhället; t.ex. är en annan av insatserna att "stärka förutsättningarna för det civila samhället med särskilt fokus på stödsystem och lokaler".</p> <p>I planens avsnitt om dialogmodeller för framtagandet av planen beskriver regionen sitt dialogarbete med en rad aktörer i kulturlivet, bl.a. studieförbund, och det nämns på mer än ett ställe i planen att en särskild satsning gjorts på dialoger med det civila samhället och ideella aktörer. Motsvarande har inte gjorts för de professionella kulturskaparna.</p>
NORRBOTTEN	<p>Som regionalt fokus under planperioden har Norrbotten att stärka kulturell infrastruktur, vilket beskrivs i ett särskilt avsnitt i planen. Här lyfts både det civila samhället, folkbildning och arrangörskap som egna rubriker, medan de professionella kulturskaparna bara nämns kortfattat.</p> <p>Regionens utvecklingsinsatser för kulturell infrastruktur omfattar bl.a. ökad samverkan med civilsamhället och folkbildningen. Vi ser här en obalans i regionens fokus. I avsnittet om civilsamhället påpekas visserligen att "Samarbete och samspel mellan professionell och ideell kulturverksamhet är viktigt för ett levande kulturliv i Norrbotten". Och att det är "avgörande för Norrbottens kulturliv med mixen av olika kulturföreningar och kulturinstitutioner". Vi saknar dock ett utvecklat resonemang kring dessa påståenden, och en beskrivning av hur regionens kulturpolitik kan upprätthålla en god balans mellan professionellt verksamma och ideellt engagerade kulturskapare inom resp. konstområde.</p> <p>Planen saknar ett eget avsnitt om de professionella kulturskaparnas roll och villkor, och det blir oklart hur regionen ser på och avser utveckla samverkan mellan amatörkultur och professionell samt ideell kultur i länets kulturliv. Regionen lyfter kommunernas viktiga roll för denna samverkan.</p>
TENDENSER	<p>Här skiljer sig kulturplanerna åt. Blekinge och Jönköpings län lyfter konkret samspelet mellan professionella, ideella och amatörer som viktigt för utvecklingen av det regionala kulturlivet. Kronoberg och Norrbotten visar båda på en viss slagsida åt satsningar på civilsamhällets aktörer, medan de professionella kulturskaparna inte framhävs i lika hög grad i sammanhanget.</p> <p>En tendens är att civilsamhällets och det ideella kulturlivets aktörer får generellt mer fokus och fördjupade redogörelser i samtliga kulturplaner. Regionerna skriver mer om kulturell delaktighet, deltagarkultur och eget skapande i kulturlivet.</p> <p>En tendens är också att arrangörsledets roll i kulturlivet lyfts mer konkret i planerna, och att både lokalsamhällets och kommunernas roller i relation till regionen beskrivs mer ingående.</p>

5 Regionens kulturella infrastruktur

	5.1 Hur beskrivs satsningar på kulturell infrastruktur? Görs särskilda insatser för de professionella kulturskaparna?
BLEKINGE	<p>Planen har ett övergripande kapitel om kulturell infrastruktur, och även detaljerade skrivningar om infrastruktur inom varje konstområde. Regionens har som ambition för planperioden att stärka den kulturella infrastrukturen bl.a. för att underlätta för producenter och arrangörer.</p> <p>I planens scenkonstsavsnitt lyfts specifikt utveckling av regional infrastruktur; bl.a. att skapa residens för professionella scenkonstnärer och stimulera utveckling av scenkonstarrangörer. På litteraturområdet vill regionen utveckla litterära mötesplatser. På bild och formområdet satsar regionen vidare på konstresurscentrums verksamhet. På musikområdet lyfts utveckling av arrangörsledet i länet.</p> <p>Digitalisering lyfts specifikt i planen och att ett arbete pågår med en regional digital agenda. Regionen påpekar vikten av konstnärlig kompetens på området samt kunskap om avtal och upphovsrätt. Förutom på musikområdet saknar dock planen konkreta utvecklingsinsatser för digitaliseringen.</p>
JÖNKÖPINGS LÄN	<p>Kulturell infrastruktur är en av de kulturpolitiska prioriteringarna för planperioden. Inom ramen för detta lyfter regionen specifikt de professionella kulturskaparnas villkor. Saker som lyfts är utveckling av kulturella mötesplatser, utveckling av främjandeverksamheter inom konst och bildning och samverkan mellan kulturens olika kompetenser. Insatser för att främja samverkan mellan de fria professionella inom scenkonst/dans och ideella verksamheter, institutioner och kommuner. Insatser för att utveckla litterära mötesplatser och stärka verksamheter som arbetar med professionella författare. Insatser för att etablera en regional filmpolitik som bl.a. ska utveckla strukturer för visning och spridning av film.</p> <p>Digitalisering är ett fokusområde för planperioden och en rad insatser lyfts i ett eget avsnitt.</p>
KRONOBERG	<p>Planen har ett särskilt, utförligt kapitel om den kulturella infrastrukturen som bl.a. omfattar avsnitten "Centrala utmaningar på kulturområdet" och "Vem utövar och tar del av kultur?". Här lyfts bl.a. "invånarnas rättigheter att på lika villkor ta del av och utöva kultur". Vi noterar att kapitlet mer är en lägesbeskrivning än om utvecklingsinsatser för planperioden.</p> <p>Regionen lägger stor vikt vid tillgängligheten till kultur och möjligheten till eget skapande, men det finns också ett avsnitt som lyfter de professionella kulturskaparna, där regionen redogör tydligt för hur kulturskaparna förhåller sig till länets kulturella infrastruktur och olika aktörer. Vidare lyfter avsnittet digitalisering, arrangörskap, lokaltillgång och mötesplatser för kulturlivet. Skrivningarna om lokaler är detaljerade och informativa. Digitalisering lyfts även på flera andra ställen i planen. I planens avsnitt om de olika konstområdena redogörs för mer konkreta infrastrukturensatsningar med ett jämförelsevis starkt fokus på de professionella kulturskaparna.</p>
NORRBOTTEN	<p>"Stärkt kulturell infrastruktur" är Norrbottens regionala fokusområde för planperioden. Planen har ett särskilt avsnitt om detta där bl.a. digitalisering och arrangörskap lyfts. Regionens betonar vikten av samverkan med och mellan länets kommuner. Avsnittet ger stort utrymme åt civilsamhället och folkbildningen, men innehåller anmärkningsvärt lite om de professionella kulturskaparna, vilket visar sig i de utvecklingsinsatser som listas. Här saknas helt insatser som specifikt handlar om kulturskaparna, men i avsnitten om konstområdena redogör regionen för en rad infrastrukturella insatser för professionella kulturskapare.</p> <p>Avsnittet om arrangörskap är utförligt och regionen har som planerad utvecklingsinsats att "lyfta och synliggöra arrangörernas betydelse för den kulturella infrastrukturen". Vi saknar dock något om bl.a. konkreta stödformer med finansieringsökning under planperioden.</p> <p>Avsnittet om digitalisering lyfter en regional digitaliseringsstrategi som ska kopplas till den regionala utvecklingsstrategin.</p>
TENDENSER	<p>Begreppet kulturell infrastruktur är i sig något som lyfts utförligt i flera av planerna, bl.a. som fokus- eller prioriterat område för planperioden. Både Blekinge och Kronoberg sticker ut som väldigt konkret redogörande för lokaler, tillgänglighet och behov för kulturlivets olika aktörer.</p> <p>Digitalisering får egna avsnitt i samtliga kulturplaner och insatserna på området är mer detaljerade och strategiskt kopplade än i tidigare års planer. Arrangörskap får också oftare egna rubriker och mer utrymme i planerna än förr. Samverkan med kommuner poängteras i högre grad, liksom samverkan mellan professionella kulturskapare, ideella aktörer och amatörcultur.</p>

	<p>5.2 Lyfts särskilda insatser för egenföretagande inom kultur – regionala KKN-satsningar?</p>
BLEKINGE	<p>Planen har ett särskilt avsnitt om kulturella och kreativa näringar (KKN). Bra att det förklaras pedagogiskt att många företag i denna sektor hanterar immateriella rättigheter och tillgångar.</p> <p>Vi saknar i avsnittet som helhet, och som utvecklingsinsats, något om ökad samverkan mellan professionella kulturskapare och näringslivet. Regionen bör i sammanhanget tydligare beskriva balansen mellan instrumentella och konstnärliga aspekter på kulturlivet. Utvecklingsinsatserna är vaga. Nuvarande skrivningar, så som "skapa förutsättningar för" och "synliggöra" KKN skulle tjäna på att preciseras mer.</p> <p>I kapitlet om slöjd och konsthantverk finns ett avsnitt som handlar om att stärka villkoren för näringsverksamhet, vilket också är en av utvecklingsinsatserna på området.</p>
JÖNKÖPINGS LÄN	<p>Vi noterar att en separat redogörelse för kulturella och kreativa näringar i länet saknas, och att KKN i stort sett helt förbises i denna kulturplan. Undantaget är att det nämns i scenkonstavsnittet att det finns ett "utvecklingsarbete kring kulturella och kreativa näringar". Inga fler kopplingar till detta tycks göras i planen.</p> <p>I scenkonstavsnittet talas det vidare om "stödstrukturer för entreprenörskap" och att "långsiktigt skapa en starkare ekonomisk bas för professionella kulturskapare".</p>
KRONOBERG	<p>Planen saknar ett eget avsnitt om kulturella och kreativa näringar men lyfter på flera olika ställen besöksnäring och olika aspekter på näringar inom kultur. Svårt att identifiera några särskilda insatser för KKN.</p> <p>I ett avsnitt om kulturplanens relation till andra regionala strategier nämns bl.a. Innovationsstrategin, Besöksnäringstrategin och Kompetensförsörjningsstrategin. I relation till den förstnämnda påpekas att kultur och professionella kulturskapare har en viktig roll för innovativ utveckling.</p>
NORRBOTTEN	<p>Planen har ett eget avsnitt om KKN med tydliga redogörelser för regionens syn på kulturella och kreativa näringar. Vi saknar dock en tydlighet kring balansen mellan instrumentella och konstnärliga aspekter på kulturlivet, och mer om hur den regionala kulturpolitiken relaterar till andra politikområden och näringar, och till regionens generella utvecklingsarbete med KKN.</p> <p>Relativt få och vaga utvecklingsinsatser i avsnittet om kultur som näring. Detta trots detaljerade redogörelser för verksamheter som Filmpool Nord och BD Pop. Som en jämförelse är redogörelserna i avsnittet om kultur som hälsa fler och mer konkreta.</p>
TENDENSER	<p>Två av planerna har mer fördjupande skrivningar om och strategier för kulturella och kreativa näringar. Medan två planer inte har några egna avsnitt om KKN. På hela taget lyfts dock de professionella kulturskaparnas villkor generellt sett mer än flera av tidigare års planer gör.</p> <p>När det gäller samverkan mellan näringslivet och kulturpolitiska satsningar inom KKN-sektorn är en tendens, liksom förra årets planer också påvisade, att KKN-frågor kommer upp på den regionala agendan i allt högre grad, och att kulturpolitiken i regionerna får mer uppmärksamhet inom den övergripande regionala utvecklingspolitiken, vilket avspeglas i tydligare kopplingar mellan olika politikområden.</p>

	5.3 Lyfts samarbeten med andra regioner – konkreta exempel på interregional verksamhet?	5.4 Lyfts regionala satsningar på nationella och internationella samarbeten?
BLEKINGE	Ja, Regionsamverkan Sydsverige lyfts som främjande av både interkommunalt och interregionalt samarbete inom kulturen, bl.a. särskilt inom scenkonst/dans genom Dans i Sydost. Dock är planens avsnitt om sydsvensk interregional samverkan inte alls lika utförligt som Kronobergs redogörelse för samma sak (se nedan).	Utveckling av nationellt och internationellt samarbete inom bild- och formkonsten i länet. Utreda möjligheterna för Blekinge att bli fristad för internationellt verksamma författare.
JÖNKÖPINGS LÄN	Ja, ett fokusområde är Regionsamverkan Sydsverige (jfr Kronoberg), men planens avsnitt om sydsvensk interregional samverkan är kortfattat och inte alls lika detaljerat som Kronobergs redogörelse för samma sak (se nedan). Dansområdet lyfts särskilt som fokusområde för utveckling bl.a. med interregionala insatser.	Ja, internationellt och interkulturellt samarbete lyfts i ett eget avsnitt i planen. Dock en del vaga formuleringar om vad regionen ska göra i praktiken. Ett fokusområde är ”Integration genom kultur”, där nyanlända professionella kulturskapare lyfts som länk till internationella samarbeten. Regionen ska även verka för att möjliggöra att länet får ett fristadsprogram för konstnärlig verksamhet. Det nämns också att detta bl.a. ska bidra till en internationalisering av det lokala kulturlivet i länet. Utveckling av nationella och internationella samarbeten inom bild och form.
KRONOBERG	Ja, hög prioritet för interregionalt kulturarbete i planen med ett eget avsnitt om Regionsamverkan Sydsverige, som omfattar de sex sydligaste länen. Interregional samverkan lyfts inom litteratur, berättande, bildkonst, musik och scenkonst med bl.a. strategiska utvecklingsinsatser på dansområdet i Dans i Sydost. Filmsamverkan ska utvecklas inom Reaktor Sydost. Konstnärlig förnyelse och tillgänglighet ska utvecklas genom interregional digitalisering inom kulturen.	Regionen har som profilfråga särskilt fokus på att etablera en nationell och internationell arena för muntligt berättande inom ramen för Berättarnätet Kronoberg.
NORRBOTTEN	Ja, ett större avsnitt om detta i planen. Som utvecklingsinsats nämns interregional samverkan mellan de fyra norrlänen bl.a. för kompetensutveckling för kulturskapare, inom konsulentverksamheter och kulturinstitutioner och scenverksamheter.	Utvecklingsinsatser: Internationell samverkan inom bl.a. Barentsområdet och EU lyfts i ett eget avsnitt. Norrbotten deltar i det nationella fristadsprogrammet med två städer; Luleå och Piteå
TENDENSER	Blekinge, Kronoberg och Jönköpings län redogör för sin gemensamma interregionala kulturutveckling inom ramen för Regionsamverkan Sydsverige. Kronoberg gör det mest detaljerat i sin plan. Dansområdet lyfts särskilt bland de interregionala satsningarna. Tendensen är ett generellt ökat fokus på interregional samverkan i kulturplanerna i år.	En tendens är att internationella kultursatsningar tycks lyftas mer utförligt i planerna än tidigare år. Fristadsprogram är vanligare. En annan ny sak jämfört med tidigare år är att nyanlända lyfts som resurs för internationalisering av kulturlivet. EU-satsningar förekommer i mindre omfattning i planerna än förr.

6 Sammanfattning

	6.1 Har regionen tagit till sig av KLYS remissyttrande?
BLEKINGE	Ja, bl.a. har regionen efter våra påpekanden förtydligat och korrigerat vissa begrepp som rör konstnärspolitik och kulturskapare i planen. Dock noterar vi att vi inte fått gehör för en rad andra av våra synpunkter.
JÖNKÖPINGS LÄN	Ja, det har gjorts tillägg och förtydligande om kulturens egenvärde och principen om armlängds avstånd. Scenkonst- och dansavsnitten har flyttats ihop enligt vår synpunkt. Ändrat några yrkesbegrepp för kulturskapare som var otydligt använda, samt förtydligat att vissa skrivningar gäller professionella kulturskapare, bl.a. i avsnittet om litteratur. Ändrat litteraturavsnittets rubrik till "Litteraturen som konstform".
KRONOBERG	Ja, regionen har tagit till sig av stora delar av KLYS yttrande och gjort en rad förändringar i kulturplanens slutversion. Främst handlar det om förtydliganden om åtaganden inom varje konstområde för att främja professionell verksamhet i länet, bl.a. att MU-avtalet och olika arvodesrekommendationer, t.ex. på litteraturområdet, ska följas bättre. Regionen tydliggör också att arbetet med konstnärlig förnyelse och kvalitet är ett prioriterat område i Kronoberg och inom regionsamverkan Sydsverige. Dessutom har skrivningar om "fria kulturskapare" korrigerats så det inte råder oklarheter kring vilka som är fria och ofria. En sak som regionen valt bort att korrigera trots KLYS inrådan är en reform av samrådsarbetet med kulturlivet och kulturskaparna. Regionen anser att nuvarande former för samråd fungerar bra.
NORRBOTTEN	Ja, regionen har ändrat en rad inkonsekvenser och oklarheter i planen kring kulturskaparbegreppet efter vårt påpekande, bl.a. tagit bort ordet "semiprofessionell", som KLYS menar är ett missvisande begrepp, eftersom en kulturskapare antingen är yrkesverksam, eller ägnar sig åt konstnärlig verksamhet på amatör- eller hobbybasis. Mycket bra att regionen i slutversionen av planen har korrigerat och kompletterat skrivningar om kulturens egenvärde, konstnärlig frihet och kvalitet.
TENDENSER	Samtliga fyra planer har tagit intryck av KLYS remissvar när det gäller våra synpunkter på konstnärspolitiska begrepp, hur kulturskaparna adresseras i planerna samt hur avtal och arvodesrekommendationer nämns. De fyra planerna lyfter alla ingående sådant som kulturens egenvärde, konstnärlig kvalitet och principen om armlängds avstånd, och några av regionerna har tagit till sig av KLYS synpunkter om att komplettera med, eller i, dessa avsnitt. Det är ganska lika mellan regionerna när det gäller i vilken grad de har hörsammat KLYS synpunkter på det stora hela, men konkret verkar Jönköpings län och Kronoberg ha tagit särskilt stort intryck av KLYS remissvar. I några av planerna, bl.a. Blekinges, nämns KLYS och det påpekas konkret att dialogen med KLYS varit ett stöd i inrättandet av ett regionalt kulturskaparsamråd.

	6.2 Vilket är helhetsintrycket och vad sticker ut i den här kulturplanen?
BLEKINGE	<p>Region Blekinge har skrivit en utförlig och kulturpolitiskt konkretiserande kulturplan som hör till de bättre vi läst på flera år. Upplägget är pedagogiskt tydligt och lättillgängligt. Regionen lyfter i hög grad de professionella kulturskaparnas roll i den regionala kulturpolitiken.</p> <p>Konstnärspolitiskt uppfattar vi denna som mest genomarbetad av de fyra planerna i denna rapport. Vad som är nuläge, visioner och målbilder framgår klart för läsaren. Möjligen kunde vissa redogörelser och föreslagna insatser i planen konkretiserats och fördjupats ytterligare.</p> <p>Regionen är tydlig med att utgå från kulturens egenvärde och prioriterar de professionella kulturskaparna i den kulturella infrastrukturen, inom i stort sett alla konstområden och kulturverksamheter. Kulturlivets olika aktörer och nivåer särskiljs tydligt.</p> <p>Det är positivt hur regionen tar fasta på både konstnärliga och näringspolitiska perspektiv. Det finns i planen en bra balans mellan aspektpolitik och kulturpolitik.</p>
JÖNKÖPINGS LÄN	<p>Jönköpings läns kulturplan är välskriven och konstnärspolitiskt driven. Den är dock bitvis något svepande och i många avseenden alldeles för korthuggen. Det är visserligen bra att det påpekas att planen ska kompletteras med uppföljningsbara handlingsplaner och uppdragsbeskrivningar, samt i slutet av dokumentet hur regionen planerar att gå till väga under planperioden med konkretion.</p> <p>Vi tror ändå att kulturplanen, oavsett kommande handlingsplaner, skulle tjäna på att ges fler fördjupande avsnitt med strukturella problematiseringar kring de ofta ambitiösa kultur- och konstnärspolitiska förslagen, som presenteras i dokumentet.</p> <p>Det som sticker ut är att regionen genomgående lyfter professionella kulturskapares perspektiv och låter konstnärliga egenvärden dominera över instrumentella aspekter i den regionala kulturpolitiken</p>
KRONOBERG	<p>Region Kronobergs kulturplan är välformulerad och regionalpolitiskt ingående. Men formmässigt är den annorlunda upplagd än många andra planer och ett rätt svärgripbart dokument som ger mycket utrymme åt politiska strukturer, kulturens kopplingar till andra politikområden, och vad som hänt under föregående plan.</p> <p>Planen har ett redogörande anslag och har en viss otydlighet kring hur insatser ska prioriteras och genomföras under planperioden, särskilt i avsnitten om respektive konstområde.</p> <p>De professionella kulturskaparnas villkor lyfts men får inte lika mycket fokus som i de två ovanstående kulturplanerna. Visst finns det i planen en rad konstruktiva kulturpolitiska resonemang och målformuleringar som bottenar i kulturens egenvärde och konstnärlig utveckling i länets kulturliv, men detta är en kulturplan som mer kretsar kring medborgar- och människorättsperspektiv och tillgänglighetsfrågor än kring förutsättningarna för professionellt kulturskapande och konstnärlig utveckling.</p> <p>Regionen prioriterar bild- och form, litteratur och berättande, men i sin helhet uppfattar vi planen som konstnärspolitiskt vag när det gäller insatser för att främja alla konststarters professionella kulturskapares möjligheter att bo, verka och utvecklas i länet.</p>
NORRBOTTEN	<p>Region Norrbottens kulturplan är omfattande, ambitiös och välskriven. De yrkesverksamma kulturskaparnas perspektiv och villkor i regionen lyfts på flera ställen, men planen saknar ett specifikt avsnitt i sak, som vi finner i andra planer. Kulturella och kreativa näringar har ett eget avsnitt där regionen tar fasta på både konstnärliga och näringspolitiska perspektiv. Planen balanserar bra mellan aspekt- och kulturpolitik, samt mellan visioner och verklighet bakom förslagen till insatser.</p> <p>Kulturell infrastruktur är regionens fokusområde för planperioden, men det sägs knappt något om kompetensutveckling för kulturskapare.</p>

	<p>Även om slutversionen av planen fått ett eget avsnitt om konstens egenvärde och kvalitet, och de olika konstområdena har utförliga avsnitt med förslag på insatser, så skulle planen tjäna på att ännu tydligare än nu göra åtskillnad mellan professionella, ideella och amatörer. Kulturskaparna som kollektiv borde lyftas i ett eget avsnitt om regionens konstnärspolitiska insatser och dialogarbete i relation till andra kulturpolitiska aspekter och politikområden.</p> <p>Somliga insatser tycker vi formuleras vagt. Oavsett kommande årshandlingsplaner borde Norrbottens regionala kulturplan vara mer specifik i en del förslag till åtgärder för kulturens utveckling under planperioden.</p> <p>Svårt att peka på något som sticker ut i denna plan. Jämfört med övriga är den väldigt allomfattande, då den är en s k masterplan för kulturlivet. Kommuner, institutioner och dialogarbete beskrivs väl.</p>
<p>TENDENSER</p>	<p>Tendensen är tydlig – konstnärspolitiska perspektiv lyfts i ännu högre grad än i tidigare års regionala kulturplaner. De professionella kulturskaparna och deras villkor får allt mer utrymme i regionala kulturplaner överlag. Tre av de fyra planerna i denna rapport har särskilda kapitel eller avsnitt om de professionella kulturskaparnas villkor.</p> <p>Genomgående formulerar sig regionerna tydligare kring kulturlivets olika aktörer och nivåer, och samverkan mellan dessa. Med vissa undantag är samtliga planer noga med att problematisera hur professionella, ideella och amatörer relaterar till kommuner, interregional samverkan och internationalisering av kulturlivet genom bl.a. fristadsprogram och konstnårsresidens.</p> <p>Samverkan och samarbete är något som återkommer i högre grad än förr i alla planerna. Det ska dock påpekas att tre av planerna ingår i regionsamverkan Sydsverige, vilket alla tre uppmärksammar i specifika skrivningar om samverkan.</p> <p>Liksom vi påpekade i förra årets tendensrapport är en tendens även detta år att regionerna allt mer kommunicerar direkt med KLYS i frågor som rör det professionella kulturlivet, samråd med kulturskapare och yrkesvillkor. Det regionala samrådsarbetet med kulturskapare har fördjupats i dialog med KLYS, vilket även nämns konkret i vissa av planerna.</p>

KLYS – EN SAMLAD RÖST FÖR SVERIGES KULTURSKAPARE

Sveriges Författarförbund, Dramatikerförbundet, Svenska Journalistförbundet, Sveriges Läromedelsförfattares Förbund, Konstnärernas Riksorganisation, Svenska Tecknare, Svenska Fotografers Förbund, Föreningen Svenska Tonsättare, SKAP, Svenska Musikerförbundet, Symf, Teaterförbundet för scen och film, Svenska Regissörsföreningen, Oberoende Filmares Förbund, Unionen, fackklubben vid SR, SVT och UR

Alströmergatan 12, 7 tr, 112 47 Stockholm, +46 (0) 702621938 (reg.pol.sekr.), klys@klys.se, www.klys.se